

Nr 31

Utlåtande i anledning av väckta motioner om sänkning av myndighetsåldern.

Första lagutskottet har till behandling i ett sammanhang förehaft följande inom riksdagen väckta, till lagutskott hänvisade motioner, nämligen dels likalydande motionerna nr 342 i första kammaren av herr *Sundin* samt nr 383 i andra kammaren av herrar *Fälldin* och *Boo* dels motionen nr 588 i första kammaren av herr *Holmberg* dels o c k motionen nr 547 i andra kammaren av herrar *Wennerfors* och *Nordgren*. I motionerna I: 342 och II: 383 hemställs att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte begära utredning av frågan om en sänkning av myndighetsåldern till 18 år, medan i motionen I: 588 samt motionen II: 547 påyrkas skrivelse till Kungl. Maj:t med begäran om utredning av frågan om en sänkning av den civilrättsliga myndighetsåldern. I sistnämnda motioner hemställs jämväl att vederbörande utskott måtte utarbeta erforderligt förslag till lagändring.

Beträffande skälen för det i de två förstnämnda, likalydande motionerna framställda yrkandet får utskottet hänvisa till motionen II: 383. Motivering till hemställan i de två sistnämnda motionerna återfinnes i motionen I: 455, till vilken utskottet likaledes torde få hänvisa.

Tidigare riksdagsbehandling m. m.

Frågan om en sänkning av myndighetsåldern har under senare tid vid flera tillfällen i anledning av motioner varit föremål för riksdagens behandling. Motionerna har dock icke föranlett någon riksdagens åtgärd. Frågan var före senast vid 1963 års riksdag. I sitt i ämnet detta år avgivna utlåtande har första lagutskottet lämnat redogörelse för bl. a. *gällande bestämmelser* på området, frågans behandling vid 1960 och 1962 års riksdagar samt vissa uttalanden av *författningsutredningen* i frågan om sänkning av rösträttsåldern och därav föranledd eventuell sänkning av den civilrättsliga myndighetsåldern. I nu berörda hänseenden torde utskottet få hänvisa till sitt nyss nämnda utlåtande, nr 18 år 1963.

I de vid 1963 års riksdag i ämnet väckta motionerna hemställdes dels om utredning rörande myndighetsåldern för utrönande av möjligheterna att sänka rösträttsåldern till förslagsvis 18 år, motionerna I: 1 och II: 1, dels om utredning rörande förutsättningarna för en sänkning av myndighetsåldern, motionerna I: 533 och II: 642 samt II: 643.

Bihang till riksdagens protokoll 1964. 9 saml. 1 avd. Nr 31

I det av riksdagen godkända utlåtandet anförde utskottet bl. a. följande.

Frågan om en sänkning av myndighetsåldern har så sent som föregående år varit föremål för riksdagens behandling. Därvid uttalade första lagutskottet, såsom framgår av ovan lämnad redogörelse, i sitt av riksdagen godkända utlåtande, att det icke med fog kunde påstås, att nu gällande regler var förknippade med några påtagliga olägenheter, varför det redan på grund därav saknades anledning att låta verkställa påyrkad utredning om förutsättningarna för en sänkning av myndighetsåldern. Jämväl det förhållandet, att våra regler om myndighetsåldern sammanfaller med flertalet andra länders, talade enligt utskottet mot kravet på en sådan utredning. Enligt utskottets uppfattning har, sedan nämnda uttalanden gjordes, icke, såvitt avser en fristående bedömning av myndighetsåldern, tillkommit sådana vägande skäl som ger anledning till ändring i detta ståndspunktstagande. Utskottet kan därför ej tillstyrka en särskild utredning av frågan om sänkning av myndighetsåldern.

Emellertid har, såsom ovan anförts, författningsutredningen föreslagit, att rösträttsåldern skall sänkas till 20 år. I anslutning därtill uttalar utredningen, att de komplikationer, som eventuellt kan uppstå om rösträttsåldern sättes lägre än myndighetsåldern, förutsätts bli närmare undersökta i samband med behandlingen av utredningens förslag. Enär således frågan om en av förändringar i rösträttsåldern betingad sänkning av myndighetsåldern torde komma att utredas i samband med den fortsatta behandlingen av det nu framlagda förslaget till författningsreform, synes ej heller något initiativ i den i motionerna I: 1 och II: 1 angivna riktningen erforderligt.

I en vid utlåtandet fogad reservation förordades utredning av frågan om en sänkning av myndighetsåldern.

Förslag till 1964 års riksdag om sänkning av rösträttsåldern

I proposition till årets riksdag, nr 140, har Kungl. Maj:t framlagt — utom annat — förslag till ändrad lydelse av 16 § riksdagsordningen, innebärande att rösträtt vid val till riksdagens andra kammare skall inträda kalenderåret efter det, då vederbörande fyllt 20 år. I anslutning till nämnda förslag anför *föredragande departementschefen, statsrådet Kling*, bl. a., att frågan om en längre gående sänkning av rösträttsåldern än den föreslagna bör anstå till dess ställning tagits till spørgsmålet hur hög myndighetsåldern bör vara. I detta sammanhang upplyser departementschefen, att han har för avsikt att inom kort hemställa om bemyndigande att tillkalla sakkunniga för att göra en översyn av förmynderskapslagstiftningen, däribland frågan om myndighetsåldern. De nuvarande bestämmelserna om myndighetsåldern har, framhåller departementschefen, tillkommit som ett resultat av nordiskt lagstiftningssamarbete, och även den nya utredningen skall, uttalar departementschefen, givetvis ske i samarbete med övriga nordiska länder.

Utskottet

I samtliga nu föreliggande motioner påyrkas utredning av frågan om en sänkning av myndighetsåldern. Till stöd härför anföres — liksom tidigare då samma fråga varit före — huvudsakligen att förbättrad skolutbildning, ändrade ekonomiska förhållanden och samhällsutvecklingen i övrigt medfört att ungdomen i dagens samhälle tidigare än vad som förr var fallet uppnår den mognad som bör krävas för myndighet. Som ytterligare skäl anföres i motionerna I: 342 och II: 383 önskvärdheten av en lägre rösträttsålder än den f. n. gällande. Motiveringen till motionerna I: 588 och II: 547 utgår från en sänkning av rösträttsåldern till 18 år och knyter härtill önskemålet om enahanda sänkning av den civilrättsliga myndighetsåldern.

Vid sin tidigare behandling av förevarande fråga har riksdagen ej funnit tillräckliga skäl att taga initiativ till en sänkning av myndighetsåldern. Därvid har bl. a. hänvisats till värdet av internationell enhetlighet på förevarande område.

Som framgår av den ovan lämnade redogörelsen kommer Kungl. Maj:t inom kort att tillkalla sakkunniga för att göra en översyn av förmynderskapslagstiftningen. Härvid kommer frågan om myndighetsåldern att utredas, och det torde kunna förutsättas att förhållandet mellan myndighetsåldern och rösträttsåldern kommer att ägnas särskild uppmärksamhet. I det läge, vari den föreliggande frågan sålunda nu befinner sig, kan uppenbarligen icke föreligga anledning för riksdagen att göra den hänvändelse till Kungl. Maj:t varom motionärerna hemställt. Med hänsyn till den planerade utredningen synes en närmare prövning av frågan om en eventuell sänkning av myndighetsåldern böra anstå till dess resultatet av utredningen föreligger. I detta sammanhang vill utskottet allenast understryka nödvändigheten av att den kommande utredningen bedrivs i nära samarbete med övriga nordiska länder.

Under hänvisning till det ovan anförda får utskottet hemställa,
att förevarande motioner, nämligen

- 1) I: 342 och II: 383,
- 2) I: 588 samt
- 3) II: 547

icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 20 maj 1964

På första lagutskottets vägnar:

INGRID GÄRDE WIDEMAR

Vid detta ärendes behandling har närvarit

från första kammaren: herrar Ahlkvist, Erik Svedberg, Wikner, Helge Karlsson och Nyman;

från andra kammaren: fru Gärde Widemar, herr Landgren, fru Johansson, fru Boman, herrar Svensson i Vä, Ekström i Björkvik, Gustafsson i Borås och fru Lindekvist.